

OSLO BYFOGDEMBETE

██████████ KJENNELSE

Avsagt:

Sak nr.: 17-181128TVI-OBYF/1

Dommer: Dommer Terje Reinholt Johansen

Saken gjelder: Begjæring om midlertidig forføyning med krav om sletting av artikler lagt ut på internett

PM International AG
Professional Marketing International
Norge AS

Advokat Per Danielsen
Advokat Per Danielsen

mot

Tv 2 AS
Olav Terjeson Sandnes
Marte Spurkland
Anders Juliussen Myhren

Advokat Jon Wessel-Aas
Advokat Jon Wessel-Aas
Advokat Jon Wessel-Aas

Saken her er anlagt som tvist om midlertidig forføyning mellom de to saksøkerne PM International AG (PM International) og Professional Marketing International Norge AS (PM Norge) på den ene side (også omtalt kun som PM når det ikke er grunn til å skille de to saksøkende selskaper fra hverandre), mot de fire saksøkte TV 2 AS ved styrets leder, Olav T. Sandnes, Marte Spurkland og Anders J Myhren (eller bare TV 2 når det faller seg naturlig, som ved den tilsvarende bruk av samlebetegnelsen PM for saksøkerne).

PM er representert ved advokat Per Danielsen. Det er gjort gjeldende at de fire saksøkte, som alle er representert ved advokat Jon Wessel-Aas, har opptrådt rettsstridig ved bruk av ærekrenkelser overfor PM. Det er krevet at TV 2 skal tåle midlertidig forføyning med påstand om å fjerne tilgang til, eller sperre tilgang til, og under enhver omstendighet forbys å spre, innholdet av to nettartikler som først ble publisert tidlig i november 2017 på TV 2s åpne hjemmesider og som fortsatt fritt kan søkes opp der av enhver som har tilgang til internett. Det er samtidig krevet at de saksøkte skal holdes solidarisk ansvarlig for saksøkernes saksomkostningskrav.

De to omstridte nettartikler har følgende titler:

«Tjener millioner på sukkerpulver»

og

«Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV2»

Linkene (tilgangsdata) til de to nettartiklene oppgis ikke av retten i denne rettsavgjørelse.

Disse to nettartiklene ble produsert i kjølvannet av en tidligere kringkastet fjernsyns-episode fra TV 2s programføljetong «Helsekontrollen». Denne episode hadde særskilt fokus på helsekost og diett, og ble sendt på TV 2 den 2. november 2017. Så vel TV-sendingen, som de to omstridte nettartiklene, rettet kritisk søkelys mot bl.a. PMs organisasjonsoppbygging, produkter, produktomtale og markedsføring.

Begjæringen fra PM om midlertidig forføyning var inngitt retten den 20. november 2017 og saken ble straks forkynt for de saksøkte; samtidig som tvisten i samråd med saksøkernes timeplan ble lagt for berømmelse av ordinære muntlige forhandlinger over tre rettsdager med oppstart i første halvdel av desember 2017.

De fire saksøkte innga tilsvaret i saken, mottatt av retten den 23. november 2017. De saksøkte motsatte seg kravet og nedla påstand om at begjæringen om midlertidig forføyning ikke kunne tas til følge, og at de saksøkte selv måtte tilkjennes sakens omkostninger. Samtidig ble det anmodet om at saken ble omberammet grunnet rettsmøtekollisjon for saksøktes prosessfullmektig.

I lys av en anstrengt arbeidssituasjon for begge de to prosessfullmektigene, ble de to advokater seg imellom enige om at forføyningssaken i stedet kunne gjennomføres over tre rettsdager i februar 2018. Tidsaspektet munnet samme dag ut i særskilt brev 23. november 2017 fra retten til prosessfullmektigene der det bl.a. ble understreket at partene måtte bestrebe seg på tilpassede rettsforhandlinger før utløpet av 2017 ettersom man her stod overfor en ualminnelig lang berammelsestid til forføyningssak å være. Ettersom TV 2 hadde fremholdt i tilsvaret at det ikke forelå sikringsgrunn i saken, kommenterte retten uttrykkelig dette forhold i sitt brev til de to advokatene:

Dette er videre et juridisk anliggende som retten er satt til å våke over av eget tiltak.

I kraft av domstolens rett og plikt til prosessledelse, henstilles partene om å nå frem til endret forslag til rettsmøtetid slik at muntlige forhandlinger er avsluttet godt før utløp av 2017.

Det lyktes imidlertid ikke partene å finne frem til en slik omforent rettsmøtetid slik retten både hadde oppfordret til og lagt opp til, og saken ble derfor behandlet i perioden 5. til og med 7. februar 2018 i overensstemmelse med det som fremgår av rettsboken. Det ble avgitt parts- og vitneforklaringer med øvrig bevisførsel som fremgår av rettsboken.

Nærmere om det aktuelle saksforholdet:

PM International produserer og markedsfører diverse kosttilskudd internasjonalt. I denne avgjørelse omtales dette gjennomgående som PMs FitLine-produkter.

Det finnes en rekke PM-datterselskaper i flere europeiske land, herunder PM Norge som også opptrer som saksøkende part på linje med PM International. De aktuelle datterselskaper markedsfører og selger PMs helsekostprodukter i sine respektive hjemland.

TV 2 er en av Norges større fjernsynsselskap hva gjelder dekningsutbredelse og antall seere. Produksjonsselskapet Mastiff AS har i mange år hatt tett og nært samarbeid med TV 2. Der hvor det i denne avgjørelse ikke er juridisk relevant å skille mellom disse to rettssubjekt, omtales de heretter under samlebetegnelsen «TV 2».

Gjennom høsten 2017 gjorde TV 2 journalistisk arbeid med temaet PM International, dets produkter og distribusjon. Arbeidet munnet ut i en TV-produksjon som ble sendt 2. november 2017 som episode i TV 2s «Helsekontrollen». PM Norge ble også del av denne TV-produksjonen. Under arbeidet ble det bl.a. benyttet utenforstående ekspertise innen ernæring og markedsføring og som i en viss utstrekning ble del av TV-programmet og nettartiklene. Disse har avgitt vitneforklaringer for retten.

Forut for TV-sendingen var det gjort forsøk fra TV 2s side på å få PM nærmere i tale. Det ble gjort i form av skriftlige og muntlige henvendelser til PM International og PM Norge, hvor sistnevnte kun viste til at alle spørsmål og nærmere deltakelse måtte foretas i regi av PM International med sete i Luxembourg. Det er på det rene at det ikke lyktes å oppnå sammenfallende betingelser for hvorledes kommunikasjonsutvekslingen mellom partene i saken skulle foregå, med det resultat til følge at TV 2 forut for sendingen 2. november 2017 i mindre grad avslørte programmets nærmere innhold overfor PM. De tvistende parter er stort sett enige om bakgrunnen for den fastlåste situasjon som førte til mangel på spørsmål og svar overfor PM, og bakgrunnen for mangel på mer detaljert innsyn for PM i produksjonsstoffet som da nærmet seg fjernsynssending. Det er på det rene at PM International stilte en rekke krav for å svare på spørsmål fra TV 2, og som TV 2 ikke fant det rimelig å kunne etterkomme.

Parallelt med den manglende kommunikasjonsutveksling mellom partene i saken her, forsøkte TV 2 også å få nærmere kontakt med PMs toppselgere i Norge. Også disse avstod fra å gi noe svar eller kommentar, og henviste for øvrig til PM Norge og/eller PM International.

Det ble under den umiddelbare bevisførsel i rettsforhandlingene i februar 2018 oppdaget at TV-programmet fortsatt er tilgjengelig ved bruk av strømmetjeneste på internett gjennom «TV 2 Sumo»; hvor tilgang forutsetter et aktivt betalingsabonnement. Ut i fra betraktningen om at nettopp dette TV-innslaget gjennom TV 2 Sumo er lite tilgjengelig for allmennheten, har PM under forføyningssakens gang bevisst valgt å innta det standpunkt at selve TV-programmet ikke skal påstås undergitt tilsvarende inngrep som ved de to nettartiklene. Det er derfor på det rene at det påståtte forføyningssinngrep kun er ment rettet mot de to nettartiklene, og ikke mot TV-programmet.

Partene er i stor utstrekning enige om at de to påfølgende nettartiklene i det vesentlige speiler innholdet i TV-programmet.

Ulikeartet betegnelse av begrepet «pyramide» forekommer i TV-programmet i flere sammenhenger, samt i de to aktuelle nettartiklene. Der er også PMs FitLine-produkter - stort sett bestående av kosttilskudd i form av vitaminer og mineraler og med en ikke ubetydelig mengde sukkertilsetning - gjennomgående omtalt av TV 2 og deres kilder som «sukker» og «sukkerpulver». Det tredje element som det publiserte materiale hevdes å bære preg av, er ulikeartede antydninger om at PM i mer skjulte former kopler salg og markedsføring av FitLine-produkter sammen med (den norskutviklede dietten) «CellReset»; hvis lave kaloriinntak i seg selv er naturlig egnet til vektnedgang for brukerne som strengt etterlever kuren. Det er for øvrig en av PMs nåværende toppselgere i Norge, AS, som for flere år siden og på egen hånd skal ha satt sammen CellReset-dietten.

Det er på det rene at PM-konsernet ble gitt anledning til å imøtegå synspunktene i fjernsynsprogrammet og de to nettartiklene om at FitLine-produktene var sukkerstoff eller sukkerpulver, samt synspunktet om at dette ble omsatt i mer eller mindre skjulte former av PMs toppselgere i kombinasjon med CellReset-dietten. Det synes videre å være klart at omtale av PM-konsernet som «pyramide», og som bedriver «pyramidevirksomhet» etc., ikke ble meddelt noen PM-tilknyttede personer i utland eller i Norge.

1. Nærmere om de angivelig ærekrenkende utsagn ved bruk av «pyramide»-omtaler.

PM International og PM Norge anfører at TV-produksjonen og de to nettartiklene inneholder erstatningsbetingende ærekrenkelser - spesifikt angitt gjennom en rekke påstått suggestive utsagn i selve fjernsynsprogrammet - så som:

Vi jakter på omstridt pyramidesalg

Jo høyere rangerer du i pyramiden

En internasjonal pyramide

Videre forekommer gjentakelser om pyramidevirksomhet i de to nettartikler, i første nettartikkel «*Tjener millioner på sukkerpulver*» (linken oppgis ikke i denne rettsavgjørelse) ved utsagn som:

Under foto:

Pyramidesalg.

Og videre i denne artikkelen:

Selgerne under seg i pyramiden.

Til topps i pyramiden.

Og i den andre nettartikkel «*Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV 2*» (linken oppgis ikke i denne rettsavgjørelse), gjentas dette i form av pyramideanklager som:

Pyramide-topp (om kommunikasjonsansvarlig i PM International)

Det internasjonale pyramideselskapet PM International

De norske aktørene i selskapet (...) peker oppover i pyramiden

Det er under rettssakens gang presisert at de angivelige ærekrenkende utsagn som her kreves undergitt forføyningstiltak i form av sletting - eller liknende inngrep som må foretas etter rettens skjønn - skal gjøres så langt det finnes nødvendig for tilstrekkelig ivaretagelse av saksøkernes tarv. Den påståtte krenkelse i denne forføyningssaken er således utelukkende tuftet på betraktningen om at nettartiklene nærer opp under rettsstridig og ærekrenkende beskyldning om pyramidevirksomhet i uttrykkets mest krenkende forstand; nærmest som straffbar Ponzi-svindel å regne og dermed strengt ulovlig etter norsk rett, se særlig lotteriloven § 16.

Til støtte for PMs påstand om at begrepsbruken knyttet til pyramidevirksomheten i seg selv er ærekrenkende, er det fra samtidig presisert at den øvrige negative kontekst i nettartiklene klart er ment, og har til virkning, å skulle forsterke et inntrykk av svindelvirksomhet som begås av både PM International og PM Norge. Se pkt. 2 og 3 nedenfor:

2. Nærmere om TV 2s presentasjon av FitLine-produktene med dets tilsetningsstoffer

Ut over pyramideanklagene i pkt. 1 over, fremhever saksøkerne at (fjernsynsprogrammet og) nettartiklene helt uriktig og misvisende omtaler PMs FitLine-produkter som «sukkerpulver» av nærmest skadelig karakter. PM gjør således gjeldende at budskapet om pyramidevirksomhet og pyramidesalg gjentas fortløpende i nettartiklene, sammen med bl.a. et negativt repeterende budskap som fremgår av tittelen på nettartikkelen «Tjener millioner på sukkerpulver».

TV-programmet, med de etterfølgende to nettartikler, påstås av PM å skulle etterlate et inntrykk overfor seerne om at FitLine-produktene ikke bare er virkningsløse, men også skadegjørende gjennom å være rent sukkerstoff. Dette mener PM fremkommer gjennom produktomtalen, da med fokus på at en står overfor et «sukkerpulver» som angivelig lures på kundene. En av deltagerne i TV-programmet, som opptrer som «agent» for TV 2 hvor vedkommende er forhåndsinstruert av TV-kanalen om å ta del i PMs Fitline-konsept ved å bestille og ta i bruk FitLine-produkter og Cellreset-dietten gjennom nettbestilling og epostkommunikasjon med en av de norske selgerne, blir i direkteopptak av TV-programmet konfrontert med en angivelig sensasjonspreget avsløring (og som gjenfinnes i nettartiklene) om at både hun og de andre brukere egentlig har fått i seg «sukkerpulver». Etter PMs oppfatning representerer dette suggestiv og uriktig informasjon, fremfor en mer edruelig fremstilling av det kosttilskudd som FitLine-produktene utgir seg for å inneholde i samsvar med varedeklarasjonen.

3. Nærmere om TV 2s presentasjon av PMs salgs- og markedsføringsstrategi

Ut over pyramideanklagene i pkt. 1 over, og betraktningene om FitLine-produkter som «sukkerpulver» i pkt. 2 over, fremhever PM at TV 2 forsøker å gjøre PM ansvarlig for en angivelig kopling av kombinasjonskonseptet CellReset-dietten og FitLine-produkter og som enkelte norske selgere gir samlet rosende omtale gjennom bl.a. enkelte videosnutter som er å finne på sosiale nettmedier. PM fremholder at slik kopling - alt etter forholdene - lett vil kunne være i strid med PMs eget Compliance-program og konsernets etiske retningslinjer. Det er understreket i denne sammenheng av at PM International skal ha klare skriftlige instruksjoner om at det ikke skal markedsføres noen andre konkurrerende produkter eller noen form for oppfatning om at deres produktlinje skulle befordre andre helsemessige effekter enn nettopp det som følger av et fullverdig inntak av vitaminer og mineraler i sin alminnelighet, for bevaring av kroppens sunnhet og helse.

Agenten, som på vegne av TV 2 bestilte CellReset-dietten sammen med FitLines næringsdrikker gjennom et bestillingsskjema hun fant på nettsiden «helsevinnerne.no», oppnådde en betydelig vektneidgang og dette fremgår riktignok i selve TV-programmet, men som PM hevder er fjernet av TV 2 som en sentral saksopplysning 2 gjennom de to nettartiklene.

PM anfører selv å drive lovlig direktesalg av sine FitLine-produkter i Norge som i alle andre land og fremhever at dette gjøres i form av tillatt salgsmetoder som foregår ved at kjøperne av FitLine-produkter også kan bli selgere av samme produkter, og dermed oppnå økonomiske fordeler. I en slik situasjon får de etter PMs betraktning en frivillig status som «Team Partnere» i PM International. De har i en slik sammenheng stor grad av frihet i sin egen markedsføring av FitLine-produktene, men slik PM ser det innenfor de grenser som er nærmere definert gjennom selskapets retningslinjer.

Det påstås å bero på falske opplysninger fra TV 2s side at kundenes opplevde helseeffekter - enten av PM eller deres selgere - tilskrives bruken av FitLine-produkter, og at det er positivt uriktig når det foregis at påstander om helsebringende effekter er anvendt av PM-konsernet under markedsføringen av FitLine.

Ut over de to nettartiklene, har det også vært å finne to videoer på YouTube. I den ene videoen fremstår en av PMs toppselgere, «AA», hvor hun fremholder de svært gode effekter hun mener å ha opplevet ved livsstilsendring som har meldt seg som følge av bruk av CellReset-dietten og bruk av en ikke navngitt tysk næringsdrikk (som gjennom hennes salgsaktiviteter nødvendigvis må være FitLine-produkter). I den andre videoen gir AA et mer personlig vitnebyrd om sine usedvanlig gode erfaringer ved endret livsstil og bruk av CellReset og FitLine-produkter. PM fremholder at TV 2 velger å gjengi dette i fjernsynsprogrammet og nettartiklene som om næringsdrikken i seg selv påstås å skulle føre til «utrolige helsefordeler», men tar avstand fra TV 2s analyse.

De to saksøkende selskap PM International og PM Norge har i hovedsak fremholdt:

PM International har en lang historie som et seriøst selskap både i Norge og i utlandet, og det fremstår som fullstendig vilkårlig at selskapet får klistret til seg anklage om pyramidesalg basert på en usammenhengende og falsk historie bl.a. gjennom bruk av den agent som TV 2 har gjort seg nytte av i programmet og nettartiklene.

PM International og PM Norge har vært i virksomhet i mange år; morselskapet ble stiftet i 1993 og det norske selskapet en 10 års tid senere. Dette faktum står i grell kontrast til pyramideanklagene. Pyramidesalgsvirksomheter går regelmessig overende etter forholdsvis kort tid, etter å klart seg noen få år i høyden, og det ville vært fullstendig naturstridig at en pyramidesalgsvirksomhet skulle kunne feire sitt 25-årsjubileum slik PM nå gjør.

PM Internationals produkter er høyt anerkjente og fullstendig «mainstream», og det er ingen som helst vitenskapelig tvil om nytten av dem. For ytterligere utvikling av produktene samarbeider PM med kvalifiserte vitenskapsfolk. Produktene er i daglig bruk av en stor mengde mennesker, og man kjenner ikke til annet enn positiv anerkjennelse fra brukernes side.

PMs nærmere vurdering av det faktiske saksforhold:

Siste del av oktober 2017, altså en drøy ukes tid før det aktuelle TV-programmet faktisk ble sendt, var PM gjort kjent med at TV 2 hadde til hensikt å sende en temmelig kritisk reportasje i «Helsekontrollen». Den aktuelle episode skulle i stor grad handle om PM; dets produkter og markedsføring. Det var for det første blitt gjort kjent for PM at den aktuelle TV-episode ville ta for seg FitLine-produktene og at dette nærmest ville bli betegnet som rent «sukkerpulver», til tross for at produktene her har virkestoffer som i det vesentligste beror på optimal tilsetning av vitaminer og mineraler som kroppen har alminnelig behov for. Sukker utgjør en smakstilsetning som må til for å eliminere fornemmelsen av den mindre gode smak av rene vitaminer og mineraler.

For det annet var PM blitt kjent med at sendingen også tok sikte på å skulle omtale den såkalte CellReset-dietten - og at dette ville bli presentert nærmest som et skjult kombinasjonsprodukt sammen med FitLine-produktene. Det ble dermed skapt sterke insinuasjoner om at PM syntes å stå bak salg og markedsføring av et slikt kombinasjonsprodukt, og at PM også dermed foregav at FitLine-produkter skulle kunne munne ut i vektnedgang for den enkelte bruker.

Det var svært viktig for PM å kunne ta til motmæle overfor disse to helt uriktige karakteristikkene. I denne sammenheng ble det etablert kontakt mellom PM International ved kommunikasjonsansvarlig Florian Vladacenco og TV 2 i form av enkelte epostutvekslinger gjennom ultimo oktober 2017. Kommunikasjonen munnet ikke ut i noe møte eller nevneverdig informativ kommunikasjonsutveksling.

PM opplevde ikke å få gehør for sine synspunkter overfor TV 2, og engasjerte dermed advokat (Per Danielsen) som på PMs vegne henvendte seg ved epost 2. november 2017 til TV 2 og diverse andre mottagere som PM mente måtte ha ansvar for programmet og publiseringen av dette. Alle betraktningene som ble meddelt fra PM var knyttet til den forhåndsinformasjonen som TV 2 valgte å formidle til PM som relevante temaer i TV-programmet.

Det ble aldri noensinne formidlet til PM at TV 2 hadde satt seg fore å fremsette en hel del beskyldninger om at PM også nærmest bedrev rettsstridig pyramidevirksomhet, og som fremkommer i TV-programmet og nettartiklene i flere ulike sjatteringer. Disse ulike pyramideanklagene (som er inntatt foran i rettsavgjørelsen her på side 5), fremstår samlet sett som ærekrenkende og erstatningsbetingende slik PM ser det.

TV 2 med flere har således valgt å rette en mengde ærekrenkende og erstatningsbetingende anklager om pyramidevirksomhet mot PM som på sin side ikke var blitt gjort kjent med at også dette skulle inngå som tema i TV-programmet og de senere to nettartiklene.

Pyramidebeskyldningene inngår gjentatte anledninger i TV-programmet, og er særlig å gjenfinne i nettartikkelen «Tjener millioner på sukkerpulver» med samme suggestive budskap.

Også i den annen nettartikkel, med tittelen «Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV2», repeteres den samme type krenkende pyramidebetraktninger på ny.

På TV 2 Helsekontrollens egen Facebook-side (med dets noe varierende innhold og henvisninger som tidvis redigeres), er det bl.a. vist til kontakten i oktober 2017 mellom partene, herunder med referat av et kontraktutkast fra PM som av TV 2 betegnes som «pyramiden». Videoen heter «Marte mener: Det drøyeste jeg har vært ute for».

Betegnelsen pyramide og pyramidesalg brukes tilnærmet vilkårlig om nettverkssalg av TV 2, og uten at noen av de forhold som eventuelt kunne kvalifisere virksomheten som pyramidesalg er berørt. Det typiske for pyramidesalg er misforhold mellom verdien på produktet og prisen på det. Den overskytende verdi av betalingen regnes for å være betaling for rett til verving av nye kunder. Det er ikke spor av slike indikasjoner på pyramidesalg i programmet. Så langt agenten angår, omhandler programmet dietten og innholdet av produktene hun mottar.

Særlig alvorlig er påstanden om pyramidesalg koblet opp mot TV 2s utsagn om at PM tilsynelatende foregir at produktene har kurative eller helbredende virkninger.

Utsagnet om at «medisinsk ekspertise reagerer» (mot PM International) underslår det faktum at det som denne ekspertisen reagerte på i stedet var TV 2's egen fremstilling av firmaets markedsføring og produkter, ikke PMs markedsføring eller produkter slik de i virkeligheten skriver seg fra PM International selv.

Fremstillingen angående sukkerinnholdet i produktene er dessuten basert på uvitenhet om hvor forsvinnende liten mengde av kosttilskudd som er virkestoffer. En forbruker kan ikke håndtere mikrogram, men må i stedet ha det utblandet i vann eller liknende til hundreder og tusener ganger volumet av virkestoffet for i det hele tatt å kunne ta det i bruk.

Smaken må være av en slik karakter at det ikke vanskeliggjør bruken ettersom sukkerets funksjon er å maskere ubehagelig smak av virkestoffer. Det underslås i TV 2s fremstillinger at dosert i praktisk bruk så får man i seg minimalt med sukker pr. «brukerdose». Fremstillingen fra TV 2 er på dette punkt demagogisk og fordreid, slik at den alminnelige seer må tro at produktet inneholder sukker i en så stor mengde at det underminerer formålet eller skader helsen. TV 2s fremstilling insinuerer at produktene som kjøperne mottar er rent sukkerpulver, at det ikke har noe innhold utover sukkeret, og at sukkeret dessuten i seg selv er skadelig. Dette er usant.

PM International markedsfører næringstilskudd gjennom direktesalg, altså slik at kjøperne av produktene også blir selgere av dem overfor andre kjøpere av produktene og dette er fullt ut lovlig.

PM International gjør ikke krav på andre helseeffekter enn hva som følger av det å innta vitaminer og mineraler som kroppen trenger, og som befordrer sunnhet og helse generelt. PMs markedsføring tilfredsstiller dessuten europeiske standarder og norske regler, jf. Mattilsynets veileder til kosttilskuddsforskriften side 1, 9 og 10.

PM Internationals markedsføring utelukker ikke andre kilder til de samme vitaminer og mineraler gjennom et variert kosthold. Men PM Internationals Nutrient Transport Concept eller NTC © tar næringsstoffene dit de trengs i kroppen; til nøyaktig hvor de trenges på cellenivå, fra innsiden og utsiden.

En sideeffekt av at PMs kosttilskudd er komplett, er at brukeren i begrenset grad må legge opp sitt eget kosthold med sikte på å få i seg de samme vitaminer og mineraler som følger av inntak av FitLine-produktene. Denne effekten er av betydning hvis en følger en spesiell diett som ikke fullt ut dekker alle kroppens behov for opptak av vitaminer og mineraler. PM International baserer seg imidlertid ikke på særskilte forutsetninger om bruken, utover at den i alle tilfelle generelt er helsebringende.

Direktesalget innebærer som nevnt at kjøperne også blir selgere. De får status som «Team Partnere» i PM International. Teampartnerne gis en stor grad av frihet i sin egen markedsføring av produktene, men likevel innenfor grenser definert i selskapets policy.

Av lokale, «historiske» grunner er det mange teampartnerne i Norge som selger kosttilskuddene som et komplementært produkt i en større sammenheng av livsstilsendring, herunder kosthold og spesielt i relasjon til CellReset-dietten. Men PM International har ingen mening om CellReset-dietten som sådan, verken hva gjelder oppfinnelsens «verkshøyde» eller dens eventuelle virkninger på helse, velvære eller vekt.

Ikke desto mindre har en rekke personer stått frem med personlige historier om hvordan de selv har opplevet positive virkninger av de livsstilsendringer som er anbefalt i sammenheng med dietten og kosttilskuddene, herunder AA som er en av PMs selgere.

Uten å gå nærmere inn på hele direktesalgnettverket frem til agenten som TV 2 har tatt i bruk, er det sannsynlig at vedkommende befinner seg i en salgsgruppe under AS som har blitt en slags «tradisjonsbærer» for de livsstilsendringer som AS i sin tid anbefalte gjennom hans CellReset-diett, og hvor PM Internationals kostholdprodukter er komplementar til den.

Det finnes således en rekke andre distributører av PM Internationals produkter i Norge, men som ikke har noen forbindelse med CellReset-dietten, og dermed formentlig befinner seg i en annen salgsgruppe.

Det er vanskelig å finne dekning for TV 2s fremstilling om at markedsføringen skjer i det skjulte. Det som TV 2 fremstiller som skjult markedsføring av PMs produkter i agentens tilfelle baserer seg på - foruten det faktum at hun bestilte næringsdrikkene og fikk ordrebekreftelse på dem - en misforståelse som kunne vært oppklart før programmet var sendt og artiklene offentliggjort.

PM International har som policy at deres varemerke og firma ikke skal blandes med andre merker og navn. De teampartnerne, som har som overordnet strategi å fremme generelle livsstilsendringer integrert med CellReset-dietten, har ikke tillatelse til å bruke firmanavnet eller varemerket i tilknytning til f. eks. varemerket CellReset.

De teampartnerne som det gjelder har truffet et valg om ikke bare å distribuere næringsstilskudd m. v. fra PM International. De har som strategi å fremme livsstilsendringer som et gjennomgripende virkemiddel til å oppnå bedret helse gjennom vektnedgang og følelse av overskudd (energi).

Hensikten med forbudet mot å blande PM Internationals navn og varemerker med andre er først at man ikke vil ta ansvar for noe annet enn eget produkt. Dernest vil PM International ikke diskriminere mellom distributørene ut fra kvaliteten på distributørenes salgsopplegg. PM insisterer derfor på at eget produkt står på egne ben. Det er overhodet ikke noe grunnlag for å anklage PM International for å selge sine produkter i skjul for kjøperen, samtidig som PM anvender lovlig direktesalg som markedsføringsredskap.

Det er direkte falske opplysninger fra TV 2s side at opplevde helseeffekter er tilskrevet bruken av PM Internationals produkter, og at påstander omkring helseeffekter skal være brukt i PMs markedsføring av produktene.

Av de to YouTube-videoene er én offentlig på YouTube, mens én er ment bare for intern bruk.

AA gir i den første YouTube-videoen et spontant personlig vitnesbyrd om hvilke effekter hun mener å ha opplevet med livsstilsendringene og CellReset-dietten, hvori der inngår en ikke navngitt tysk næringsdrikk. Det presiseres at næringsdrikkene alene ikke kan gi noen slik effekt som AA omtaler. TV 2 velger å gjengi dette falskt som at pulveret påstås å ha «utrolige helsefordeler».

Den andre YouTube-videoen, som altså ikke er offentlig tilgjengelig og som journalisten kan ha fått tilgang til på falske premisser, er forutsatt å være et personlig vitnesbyrd for en lukket krets av personer om AAs egne livserfaringer. Det fremmes her, igjen fra TV 2s side, falsk opplysning om at «å stoppe medikamentbruk blir et salgargument for å selge sukkerpulver».

TV 2 påstår at brukerne nærmest uforvarende blir påpraktet PMs FitLine-produkter. Det henger sammen med en forutsetning hos journalisten om at produktene ikke er noe verdt eller at ingen ville kjøpe dem for deres egne egenskapers skyld, jf. omtalen av dem som «sukkerpulver». Agenten som TV 2 selv tok i bruk oppnådde en formidabel slankeeffekt ved bruk av FitLine-produkter og overholdelse av CellReset-dietten, og det er på det rene at agenten ikke benyttet seg av sin rett til å returnere FitLine-produktene innen 30 dager slik kjøperne kan gjøre.

PMs rettslige synspunkter:

Pyramidesalg er straffbart etter lotterilovgivningen. Straffebestemmelsen står i lotterilovens § 16, jf. 17.

Ettersom omsetning av PMs kosttilskudd omtales, og det i hvert fall ved én anledning brukes ordet «pyramidesalg», er det bestemmelsens andre ledd om «pyramidelignende

omsetningssystem» som er nærmest til å karakterisere programmets fremstilling. Men det er likevel slik at sentrale vilkår for bruk av straffebudet i § 16 mangler:

«Forbudet (...) omfatter pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser».

Vilkåret om at vederlaget ikke betales for varer og tjenester, skal forstås slik at der verdien av varer og tjenester som erverves med vederlaget er lik eller mindre enn 50% av vederlaget, er den overskytende del av vederlaget betaling for muligheten til å oppnå inntekter ved at andre personer verves til omsetningssystemet.

Regjeringsnotatet om pyramidespill omtaler EU-direktivet som førte til norsk lovendring slik: *«EU-direktivet stiller som vilkår for forbud at inntekten primært har sin årsak i verving. Departementet forstår direktivet slik at mer enn 50 % av inntekten må stamme fra vervingen.»*

Til tross for den omstendighet som eventuelt kunne begrunne kvalifikasjonen «pyramide», «pyramidesalg» eller liknende - altså det nærmere definerte misforholdet mellom vederlag og gjenytelse hvor forholdstallet ikke er berørt i programmet eller i de elektronisk publiserte artiklene - brukes den juridiske kvalifikasjonen «pyramide» helt kritikkkløst i «teasere», TV-programmet og i de to nettartiklene.

TV-programmet utmerker seg for øvrig med slett journalistisk arbeid, og det er vanskelig å få tak på hva ved PMs virksomhet som med rette kan påkalle journalistisk interesse. Svaret ligger formodentlig i visse mindre klart uttalte forutsetninger som journalisten har hatt i retning av at produktet gir seg ut for å være noe det ikke er (i retning av bedrageri) og særlig at det er knyttet løfter om helbredende virkninger av dem (i retning ulovlige helseopplysninger).

PM har i denne forføyningssaken valgt kun å ta opp selve pyramidebeskyldningene, men de øvrige insinuasjoner bygger opp under alvorligheten av pyramidepåstandene. I realiteten hevdes det gjennom TV 2-formidlingen at «pyramiden» er tilknyttet andre ulovlige forhold.

Utsagnene brukt i programmet og nettartiklene utgjør suggestive virkemidler med sikte på å skape inntrykk av at saksøkerne gjennom pyramidesalg bedrar kundene om hvem som er selger og produktenes egenskaper. Det er i realiteten fremsatt påstander om at PM har foretatt straffbare handlinger i form av pyramidesalg, og iallfall sterkt klanderverdige handlinger. Utsagnene om pyramide og/eller pyramidesalg er ærekrenkende og skadelige, og de er ikke sanne.

Med henvisning til grunnlaget for saksøkernes krav i ærekrenkende utsagn, har de saksøkte for det vesentligste i sitt forsvar påberopt seg ytringsfriheten. Men ytringsfriheten beskytter ikke undermåls journalistikk. Påstandene er ikke fremmet i aktsom god tro, og er fremkommet på grunnlag av forutinntatte standpunkter hos TV 2. Undersøkelsene som er foretatt er stort sett irrelevante for påstandene som fremmes i nettartiklene, og opplysningene fra PM som bestred disse fordommene ble systematisk ignorert av de saksøkte.

TV 2 fremstiller direktesalg som noe suspekt som påkaller offentlighetens interesse, og det fremheves fenomener som det at forbrukerne av produktene også er distributører og at de belønnes ut fra salgsvolum. Dette er imidlertid banale og utbredte egenskaper ved lovlig direktesalg, som TV 2 gjennom sin reportasje og tilhørende nettartikler utilbørlig mystifiserer og mistenkeliggjør.

Det aktuelle «hovedkrav» som PM her anfører, springer ut av skadeserstatningsloven § 3-6 a som gir hjemmel for erstatningskrav på grunn av ærekrenkende utsagn.

Erstatningskrav som sådan tar sikte på reparasjon av skade, men i regelen ligger samtidig en handlingsnorm som pålegger alle å unnlate å uttale seg på ærekrenkende vis.

Handlingsnormen i skadeserstatningsloven forbyr således ærekrenkelse både i samtid og i fremtid, og den retter seg mot TV 2 som må tåle å ikke gjenta eller videreføre ærekrenkelsen. Erstatningshjemmelen er uttrykk for en generell handlenorm også med henblikk på fremtiden og ennå ikke inntrådt skade. De saksøkte må pålegges å unngå handlinger som kan medføre skade gjennom vedvarende skadelige og ærekrenkende uttalelser.

E-handelsloven § 15 statuerer at de alminnelige erstatningsrettslige regler gjelder for enhver som lagrer informasjon elektronisk, hvis virksomheten ikke er eksplisitt unntatt fra reglene. TV 2s virksomhet er ikke unntatt. Saksøkerne har således et rettskrav på at ærekrenkelsene skal opphøre. Også e-handelslovens § 18 annet ledd oppstiller en handleplikt til å slette informasjon, og det vil være forsettlig eller grovt uaktsomt ikke å gjøre det når man har blitt kjent med forholdet gjennom eposten 2. november 2017 fra PM International til TV 2.

I tillegg til et hovedkrav, foreligger også forføyningsgrunn etter tvisteloven § 34-2 jf. § 34-1 første ledd bokstav b) ettersom det er nødvendig med en midlertidig ordning i saken her. I løpet av 1-2 dager etter at TV-programmet var vist, ble det registrert et unormalt antall avbestillinger, nærmere anslått til ca. 2.000 avbestillinger i løpet av disse få dager alene. Flere av avbestillingene refererte til TV-programmets innhold. Og avbestillingene har stadig fortsatt å komme.

Ytterligere skade kan avverges hvis de ærekrenkende utsagn nå blir fjernet og ikke lenger er tilgjengelige for eksisterende og prospektive kunder. Nettartiklene er dessuten en belastning for de ansatte i PMs virksomheter, og det er grunn til å lette skadevirkningene for disse ved at artiklene fjernes.

Virksomhetene har et betydelig antall ansatte og kunder som alle bør kunne slippe fortsettelse og gjentakelse av påstander om nærmest straffbar virksomhet i form av pyramidesalg i PM; særlig så løst fundert som påstandene er med henvisning til den påviste svikt i den journalistiske fremgangsmåten.

Det må samtidig fremheves at TV 2 grovt har misligholdt tilsvarsretten. Det fremgår av kommunikasjonen mellom partene før publikasjon at påstanden om pyramidesalg; verken betegnelsen eller det faktiske forholdet som utsagnet refererer til, på forhånd var blitt forelagt PM for uttalelse. Det er derfor positivt uriktig at saksøkerne ble gitt anledning til å imøtegå informasjonen som ble publisert, spesielt var det forut for publisering helt ukjent for PM at virksomheten ville bli knyttet til pyramidespill.

Det er ellers ikke riktig at PM har tatt avstand fra noen selgeres markedsføring av produktene deres. Selskapenes hjemmesider er uendret etter TV 2s program og nettartikler. PM kjenner ikke til at det som fremgår av artiklene om at deres selgere tillegger FitLine-produktene utsagn om helsevirkninger er noe som PM ville kunne stå inne for.

TV 2 gir videre uttrykk for at skadevirkningene av ærekrenkelsene bare har økonomiske følger som kan rettes opp ved erstatning. Bortsett fra at økonomiske skadevirkninger er vanskelig å bevise med sivilrettens beviskrav, noe som fører til at reparasjon av skadevirkningene ikke påregnelig vil skje fullt ut, må det påpekes at skadene rammer personer både i deres selvoppfatning og som aktører som distribuerer helseprodukter mot økonomisk vederlag. Disse personer opplever å ha liggende ute på internettet krenkende utsagn om seg selv; at de driver en suspekt og ulovlig virksomhet.

Det vil ikke være noe åpenbart misforhold mellom PMs interesse i å oppnå dette korrektiv gjennom midlertidig forføyning og den eventuelle skade eller ulempe som TV 2 måtte oppleve ved forføyningen.

Så langt det gjelder ytringsfriheten, må det konstateres at TV 2 har fått bruke den tilnærmet fullt ut ved publikasjonene, og det er lite å skulle oppnå ved å la materialet fortsatt ligge tilgjengelig. I samsvar med praksis etter Grunnloven § 100 og årelang praksis gjennom EMD, må det her kunne reageres ved bruk av midlertidig forføyning hvor det settes stopp for en fortsatt publisering av pyramidepåstandene.

Det ble etter dette lagt ned slik

P å s t a n d :

1. TV2 AS, Redaktør Olav T. Sandnes, journalist Marte Spurkland og journalist Anders Myhren pålegges uten opphold å fjerne eller sperre tilgang til TV2.no-artiklene «Tjener millioner på sukkerpulver» publisert første gang 2.11.2017 og artikkelen «Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV2» publisert første gang 1.11.2017, samt medvirke til at artiklene ikke spres ytterligere.
2. TV 2 AS, Redaktør Olav T. Sandnes, journalist Marte Spurkland og journalist Anders Myhren betaler sakens omkostninger in solidum.

De fire saksøkte med TV 2 i spissen har i hovedsak fremholdt:

Det bestrides ikke at de to artiklene som saksøkerne ber retten om å sensurere er blitt publisert av TV 2, og fortsatt er å gjenfinne på TV 2s hjemmesider.

Når det gjelder sakens realitet, bestrides at vilkårene for midlertidig forføyning er oppfylt i saken. Det foreligger verken hovedkrav eller sikringsgrunn, og uansett vil bruk av midlertidig forføyning i denne saken være i strid med både Grunnloven § 100 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10, jf. menneskerettsloven. De saksøkte vil derfor legge ned påstand om at begjæringen ikke tas tilfølge.

De saksøktes merknader om det faktiske saksforholdet:

Redaksjonen i TV 2s programserie «Helsekontrollen», som er et forbrukerrettet program, arbeider ofte ut fra tips fra publikum om saker/temaer som de har erfart eller mener bør sees nærmere på. Slik var det også i denne saken. Fra april 2017 og utover sensommeren og høsten 2017, fikk redaksjonen en rekke tips fra forskjellige folk, som hadde spørsmål om eller ønsket at redaksjonen skulle se nærmere på både PM International, PMs FitLine-produkter samt CelResett-kuren.

På bakgrunn av disse tips ble saken fulgt opp ved at redaksjonen rådførte seg med flere fagkyndige kilder for å få deres vurderinger av de aktuelle produktene, og markedsføring- og salgssystemets egenskaper.

De to saksøkerne ble før publisering, fra midten av oktober 2017, gitt mer enn rimelig mulighet til å kommentere og eventuelt imøtegå den informasjonen som journalistene vurderte å publisere. PMs egne synspunkter er i stor grad inntatt i det publiserte materialet.

Det er utvekslet en rekke eposter mellom partene i denne sammenheng, og det ble gjort forsøk på å få PM i tale og gi saksøkerne mulighet til å kommentere og forklare de funn som redaksjonen hadde gjort vedrørende egenskapene ved og innretningen av salgs- og markedsføringssystemet for produktene. Alle henvendelser med forespørsler om intervju/svar på spørsmål til PM Norge ble konsekvent besvart med å henvise til kommunikasjonsdirektøren i PM International, Florian Vladacenco som viste seg vanskelig å få kontakt med selv når han befant seg i Norge. TV 2 fulgte derfor opp med nye e-poster til Vladacenco der man igjen presenterte hvilke kritiske spørsmål man ønsket kommentarer til, i form av intervjuopptak med både representanter for PM Norge og representanter for PM International. Dette ble etterfulgt av flere purringer fra TV 2.

PM International stilte som betingelse for gjennomføring av intervjuet at redaksjonen undertegnet en avtale med en rekke vilkår. Avtaleutkastet inneholdt blant annet betingelser om at alle spørsmål som skulle stilles, måtte sendes skriftlig til PM International fem dager i forveien, og at det ikke var tillatt med andre spørsmål, herunder oppfølgingsspørsmål. Videre ble det bl.a. satt som vilkår at intervju-opptak kun kunne publiseres i sin helhet, i uredigert form. PM International betinget seg dessuten blant annet rett til å få seg forelagt hele TV-programmet som intervjuopptaket skulle inngå i, senest 14 dager før planlagt sending – for PMs gjennomgang og godkjenning. Uten PMs skriftlige godkjenning, skulle programmet ikke kunne sendes. Til sist i avtaleutkastet var det inntatt en bestemmelse om at brudd på et hvilket som helst av disse betingelsene, ville medføre at redaksjonen måtte betale en «bot» på 250.000 euro, for hvert enkelt brudd i form av for eksempel oppfølgingsspørsmål. Det ble meddelt fra TV 2s side at dette var betingelser som uavhengige journalister ikke kunne godta, samtidig som redaksjonen istedenfor utdypet de kritiske spørsmålene som man ønsket PMs svar på.

Som følge av at det ikke ble noe intervju med ledelsen i PM International, tok redaksjonen igjen kontakt med PM Norge og insisterte på at ledelsen der burde besvare spørsmålene på egne vegne, særlig når det gjaldt spørsmål som angikk forholdene i Norge, og som PM International hadde sagt at de ikke kunne besvare. PM Norge gjentok imidlertid, som tidligere, at alle spørsmål måtte rettes til PM International v/Vladacenco.

Da TV 2 noen dager senere ønsket en kommentar til opplysninger om at PMs norske toppselger, AA, som også figurerte blant de tre mestselgende PM-selgerne på verdensbasis, tjente opp mot en million kroner i måneden tok man på ny kontakt med PM Norge, som igjen henviste alle spørsmål til PM International ved Vladacenco. Spørsmålene ble imidlertid aldri besvart, verken av PM International, PM Norge eller av AA personlig.

TV 2 mottok så den 2. november 2017 henvendelse fra advokat Per Danielsen, samme dag som sendingen gikk på TV. Det fremgår av TV-sendingen at presiseringer fra PM International var inntatt i e-posten fra advokat Danielsen og innlemmet i programmet. I de to omstridte nettartiklene som ble publisert på tv2.no la man dessuten ut hele brevet

– i tillegg til de svarene fra PM International som var inkorporert i selve reportasjen. 3 uker senere ble det gitt fornyet informasjon fra PM med underretning om nærværende forføyningssak.

TV 2 tok i bruk en «testperson», omtalt som «agenten» av saksøkerne, og som hadde kommunikasjon med sin CellReset-kontakt som også solgte FitLine-produkter for PM. Denne kommunikasjonen var derfor fullt ut kjent for TV 2.

Flere nettstedet markedsfører, på norsk, den såkalte CellReset-kuren, der PMs kosttilskuddsprodukter (uten at produktnavnet nevnes før kunden tar nærmere kontakt), fremstilles som en nødvendig del av det som ellers er en diettplan – og der betaling i hovedsak er betaling for abonnement for PMs kosttilskudd. Det finnes flere skjermbilder fra et utvalg av slike nettsteder.

PM hevder på den ene side at de overfor sine selgere har klare regler om at PMs produkter ikke kan markedsføres ved bruk av selskapets eller dets produkters firmanavn/varemerke i kombinasjon med andre merker/produkter, og at dersom dette likevel skjer, vil det tas opp med den enkelte selger. Det samme gjelder bruk av helsepåstander under disse selgernes markedsføring av FitLine-produkter.

På den annen side er det klart at en av PMs internasjonalt tre beste selgere, AA, er aktiv selger både via CellReset-konseptet der PMs kosttilskudd selges som en forutsetning for tilgang til – og effekt av – konseptet, og gjennom markedsføringsvideoer som TV 2 også viste deler av i sitt TV-innslag. Det er imidlertid feil, som PM hevder, at den ene av disse to videoene ikke har vært vist utenfor en lukket krets. TV 2 fant den ved offentlig og åpent søk på YouTube, i likhet med den andre videoen (- men registrerer at den nå ikke lenger finnes der).

PM må være fullt ut klar over hvordan deres beste selgere i Norge - og som også figurerer helt i toppen av PMs rangering av sine selgere internasjonalt - opererer gjennom sin markedsføring. Blant annet figurerer AA helt i tet av de norske selgerne, slik også blant andre AS gjør (opphavsmannen bak CellReset-kuren). Disse to er henholdsvis nummer 3 og nummer 6 på PMs oversikt per september 2017 over bestselgerne av FitLine-produkter. Og i januar 2017 opptrådte AA sammen med PM Internationals gründer og sjef, Rolf Sorg, i Danmark.

Noe nærmere om de saksøktes rettslige synspunkter:

De saksøkte oppfatter det slik at PM egentlig ikke bestrider riktigheten av den faktiske informasjon som formidles om oppbygningen av PM som organisasjon og bruken av «pyramide»-betegnelse i en slik sammenheng, men at TV 2s begrepsbruk angivelig formidler beskyldninger om at PM er skyldig i overtredelse av lotteriloven § 16 og denne

bestemmelsens forbud mot visse former for pyramidespill. Videre oppfattes det slik at de to nettartiklene dermed inneholder erstatningsbetingende ærekrenkelser i forhold til skadeerstatningsloven § 3-6 a.

Det påpekes at det ikke på noe sted i TV 2s nettartikler vises til ulovlige pyramidespill eller til lotteriloven. Artiklene kan ikke tolkes slik at PM beskyldes for å være ansvarlige for straffbare pyramidespill etter lotteriloven § 16. Slikt sies ikke noe sted i artiklene. Artiklenes kritiske fokus rettes mot egenskapene ved det markedsførte kosttilskuddet, holdt opp mot hvordan det markedsføres og selges, samt i forhold til hvilke helsepåstander som enkelte av selgernetverkets representanter bruker i sin markedsføring av produktene.

Bruken av begrepet «pyramide» i forskjellige variasjoner, i omtalen av det nettverket som saksøkerne får solgt og markedsført sine kosttilskuddsprodukter gjennom, må i konteksten være godt innenfor ytringsfriheten. Saksøkerne opererer vitterlig med og/eller i en salgs- og markedsføringsstruktur der et nettverk av privatpersoner rekrutteres og brukes til både å markedsføre og selge produktene, og til å verve nye selgere av produktet. Det fremkommer videre som ubestridt at saksøkerne rangerer selgerne etter solgt volum, og at de bestselgende personene premieres blant annet med opphold i St. Tropez i Frankrike.

Det fremgår klart av artiklene at aktiviteten og nettverket er innrettet slik at verken PM International eller PM Norge formelt svarer for alle ledd i denne salgs- og markedsføringsstrukturen.

Når det gjelder PMs system for å la deres selgere stige i gradene og oppnå fordeler, er dette grafisk illustrert i to fremlagte lysark fra en PM-presentasjon («Marketing plan»), der man ser systemet på henholdsvis nasjonalt og internasjonalt nivå. Dette visualiserer pyramidestrukturen.

Ut over begrepsbruken «pyramide» i TV-programmet og de to aktuelle nettartiklene, synes saksøkerne å mene at TV 2s fremstilling av blant annet egenskapene ved selve Fitline-produktene er feilaktig, og at dette, i kombinasjon med den øvrige omtalen og bruk av pyramidebegrepet, gir inntrykk av at PM driver ulovlig. De saksøkte bestrider både at publiseringen kan tolkes slik og fremholder at omtalen av både saksøkerne og deres produkter er korrekt.

Skadeerstatningsloven § 3-6a verner ikke næringsdrivende mot kritiske vinklinger på deres virksomhet. Tvert om ligger det i kjernen av den rollen som pressefriheten forutsetter at pressen fyller, ikke minst når det gjelder salg av næringsmidler til forbrukere. TV 2 har i dette tilfellet fokusert på et salgs- og markedsføringssystem der selskapene bak et produkt som skal selges til forbrukere, innretter systemet slik at selskapene langt på vei kan fraskrive seg ansvaret for hvordan den enkelte, formelt selvstendige selger, markedsfører produktene. Dette kombineres med at PM bruker en incentivordning for premiering av de

bestselgende selgerne. Selv om dette i utgangspunktet er en fullt ut lovlig måte å drive salg og markedsføring på, er det opplagt at denne måten å pulverisere ansvaret i salgsledet på innebærer risiko for uheldige og i verste fall ulovlige markedsføringsmetoder. Det er dette TV 2 har fokusert på.

PM International har til dels tatt avstand fra måten enkelte av selgerne både markedsfører produktene på og verver nye selgere på, og er også blitt gjengitt på dette i artiklene. Det er også fremlagt et «advarselsbrev» til AA som skal være sendt fra PM International for 1 år siden.

Korrekt tolket inneholder nettartiklene ingen beskyldninger mot saksøkerne om straffbart pyramidespill. Omtalen av saksøkerne og det salgs- og markedsføringsnettverket de opererte og/eller opererer i er korrekt og godt innenfor pressefriheten, slik den er praktisert av Høyesterett og EMD i saker om ærekrenkelser. Kravet er følgelig ikke sannsynliggjort, og begjæringen kan ikke tas til følge.

Det understrekes dessuten at adgangen til å bruke midlertidige forføyninger for å stanse eller sensurere ytringer er sterkt begrenset. Et inngrep som det foreliggende vil heller ikke tilfredsstille kravene til forholdsmessighet slik det fremgår av EMK artikkel 10 nr. 2.

I kommentarutgaven til tvisteloven (Tvisteloven – kommentarutgave bind II, Tore Schei m fl, Universitetsforlaget 2007) er rettstilstanden etter Høyesteretts avgjørelse Rt. 2007 s 404 utlagt slik at midlertidige forføyninger som forbyr noen å ytre seg og dermed også hindrer andre i å motta ytringen og den informasjon den inneholder, normalt bare kan være aktuelle nødrettssituasjoner hvor det er snakk om vern av enkeltindividers liv og helse.

Dette er langt fra situasjonen i vår sak, og da må hovedregelen om eventuelt etterfølgende ansvar følges. Dersom saksøkerne mener at TV 2s artikler inneholder rettsstridige krenkelser av deres omdømme som næringsdrivende selskaper, må dette forfølges gjennom et alminnelig søksmål, med full prøving av saken. Skulle de vinne frem i et slikt søksmål, vil de kunne kreve erstatning for sitt eventuelle tap etter skadeserstatningsloven § 3-6a.

At artikkelen allerede er publisert og tilgjengelig, innebærer ikke at et krav om fjerning og forbud mot publisering ikke anses som forhåndskontroll etter Grunnloven § 100 fjerde ledd eller EMK artikkel 10. Se for eksempel EMDs dom i saken Sunday Times mot Storbritannia der det var tale om forbud mot gjengivelse av informasjon som allerede var tilgjengelig gjennom en bokutgivelse.

Det foreligger dessuten ikke sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 annet ledd bokstav b) slik som påstått av saksøkerne. Sikringsgrunnen er i det foreliggende tilfellet ikke sannsynliggjort. Saksøkerne er næringsdrivende juridiske personer. De har både hatt

- og vil fortsatt ha - all mulighet til å imøtegå hva de måtte være uenige i av kritiske fremstillinger av det salgsnettverket de selger sine produkter gjennom, både gjennom media og gjennom andre offentlige kanaler som de har tilgjengelig.

Det dreier seg her heller ikke om private eller personlige forhold, men om rent økonomiske interesser, som - dersom omtalen i artiklene mot formodning skulle anses som erstatningsbetingende - kan kompenseres fullt ut i et ordinært erstatningssøksmål.

På bakgrunn av saksøkernes anførsler bemerkes dessuten at skadeerstatningsloven § 3-6 a i seg selv ikke hjemler krav om fjerning av ytringer eller forbud mot fremtidige ytringer. Heller ikke e-handelsloven utgjør noen hjemmel for krav om fjerning av artikler. De bestemmelsene i e-handelsloven som saksøker viser til, er regler om ansvarsfrihet og -begrensning for nærmere angitte tjenesteytere i den elektroniske distribusjonskjeden. Disse regler er derfor ikke selvstendige ansvarshjemler, og ingen av dem inneholder under noen omstendighet hjemmel for å pålegge de saksøkte å fjerne innhold på TV 2s nettsider.

Under enhver omstendighet må saksøkte nr. 3 og saksøkte nr. 4, henholdsvis Marte Spurkland og Anders Myhren som er journalister på oppdrag fra TV 2 og som har medvirket til å lage den journalistikken som artiklene er resultatet av, frifinnes. De to har ingen myndighet til å beslutte hva som skal publiseres av TV 2, og langt mindre hva som eventuelt skal fjernes av artikler hos TV 2. Det er det bare TV 2 ved ansvarlig redaktør Olav T. Sandnes som har myndighet til å beslutte. Saksøkernes begjæring, som nettopp inneholder krav om at artikler på TV2.no skal fjernes, kan av den grunn alene ikke tas til følge for så vidt gjelder Spurkland og Myhren da ingen av de to har fysisk eller formell mulighet til å etterkomme kravet.

På denne bakgrunn nedla de saksøkte slik

P å s t a n d :

1. Begjæringen tas ikke til følge
2. PM International AG og Professional Marketing Norge AS tilpliktes solidarisk å betale TV 2 AS', Olav T. Sandnes', Marte Spurklands og Anders Myhrens sakskostnader.

Retten bemerker:

A. Innledende merknader og presisering av forføyningstvisten:

Grunnlaget for å anlegge tvistesaken her springer ut av påstanden fra PM International og PM Norge om at de fire saksøkte, da med særskilt fokus rettet mot TV 2, opptrer ærekrenkende gjennom sterk nedsettende omtale av PM International og PM Norge i to nettartikler på TV 2s hjemmeside hvor konsernet nokså systematisk undergis karakteristikken «pyramidevirksomhet», og hvor «pyramide»-begrepet inngår i forskjelligartede sammenhenger. Saksøkerne opplever at TV 2 gjennom opplysningene inntatt i artiklene insinuerer at selskapene overtrer straffebestemmelsen i lotteriloven § 16 eller i hvert fall balanserer på kanten av regelen, og at konsernet uansett anklages for å utøve rettsstridig virksomhet. PM benekter at dette er tilfellet og hevder selv å utøve en alminnelig og god direktosalgsvirksomhet gjennom bruk av partnere for salg av PMs egne kostholdprodukter bestående av vitaminer og mineraler.

PM International og PM Norge har i lys av det konsernet selv oppfatter som ærekrenkelser valgt å anlegge sak om midlertidig forføyning med krav om at de to nettartiklene fortrinnsvis skal slettes i sin helhet. Saksøkerne har på rent subsidiært grunnlag bedt om at retten alternativt tar i bruk annen og mindre vidtgående sensur enn sletting dersom artiklene ikke skulle bli besluttet slettet av retten, men uten i nevneverdig grad å konkretisere hva slike andre forføyningstiltak burde gå ut på. Det bemerkes imidlertid at dersom det viser seg å være grunnlag for noen form for inngrep etter lovgivningen, vil retten stå forholdsvis fritt i valg av adekvate virkemidler for å hegne om saksøkerens rettigheter, jf. tvisteloven § 34-3 annet ledd.

De to saksøkerne mener samtidig å ha blitt utsatt for erstatningsbetingende, økonomisk tap gjennom TV-kanalens omtale av PMs «Fitline»-produkter som er blitt betegnet som «sukker» eller «sukkerpulver»; i den forstand at disse omtalte produkter dermed ikke skulle ha nytteverdi men snarere måtte anses som skadelig sett ut i fra et folkehelseperspektiv. Tilsvarende mener saksøkerne at TV 2 – også det på feilslått grunnlag - søker å foregi at PM-selskapene selv egentlig bedriver kamuflert omsetning av FitLine-produkter ved bruk av mer utspekulerte salgsmetoder i kombinasjon med CellReset-dietten og at dette konseptet foregis å skulle ha helsebringende virkning; ut over at produktene markedsføres som nyttig vitamin- og mineraltilskudd for kroppen.

Saksøkerne understreker at det innunder forføyningssaken her ikke er aktuelt å sanksjonere mot TV 2 for den nedsettende omtale av FitLine-produkter som «sukkerstoff». Det samme gjelder i forhold til det saksøkerne opplever som insinuasjoner fra TV 2 om at FitLine-produktene foregis å ha helsebringende virkninger. Likevel har det i tilknytning til disse to sistnevnte forhold vært foretatt en viss bevisførsel da også disse to temaer danner

det sammenhengende bakteppe for de påståtte ærekrenkende uttalelser om «pyramide»-virksomheten. Av hensyn til ufullstendig kontradiksjon, og selve rammen for tvistens gjenstand, vil disse forhold som da er av mer perifer karakter bare bli nærmere kommentert av retten under pkt. C, så langt slik omtale oppleves å bero på vitterlige kjensgjerninger eller uangripelige erfaringssetninger.

Saksøkerne har presisert at det opprinnelige fjernsynsprogrammet, som er nedlastbart via betalingstjenesten TV 2 Sumo, ikke er ment omfattet av forføyningsinngrepet. Resonnementet er at det opprinnelige fjernsynsprogrammet er båndlagt ved bruk av en betalingstjenesteportal, og dermed er mindre tilgjengelig i eteren enn det som er tilfellet ved fri nedlasting av nettartiklene som kan foretas av alle og enhver med alminnelig tilgang til internett. Retten bemerker at selv om fjernsynsprogrammet som kan sees gjennom TV 2 Sumo ikke skulle være like tilgjengelig som de to åpne nettartiklene, oppstår det visse juridiske «spenninger» å skulle gjøre inngrep mot nettartiklene alene og samtidig la fjernsynsprogrammet forbli usensurert og nedlastbar på TV 2 Sumo. Dette kommenteres nærmere nedenfor i rettens premisser pkt. E.

B. Noen rettslige utgangspunkter om forføyningsinngrep mot ytringer.

Retten til ytring er en fundamental bærebjelke i demokratiet og er bl.a. gitt særskilt vern i Grunnloven og gjennom De europeiske menneskerettigheter, EMK.

Ved tilblivelsen av vår Grunnlov i 1814 var det fortrinnsvis for å sikre «trykkpressen» retten til å formidle fritt tankegods gjennom det trykkede ord, med Grunnloven § 100 som flaggbestemmelse for å hegne om denne «pressefrihet». I dagens samfunn har ytringsfriheten fått et langt mer utvidet innhold, og omfatter retten til ytring bl.a. gjennom reportasjer og kringkasting av film- og radiosendinger i eteren. Ytringsfriheten omfatter i sitt overordnede utgangspunkt naturligvis også slike nettartikler som befinner seg på TV 2s hjemmesider og som saksøkerne mener må fjernes eller undergis annen form for sensur.

Verken Grunnloven § 100 eller den korresponderende bestemmelse i EMK artikkel 10, utrustrer pressen, eller tilsvarende medium slik som TV 2, med noen særskilt fortrinnsrett til bruk av ytringer. Ytringsfriheten gjelder med lik tyngde og i samme utstrekning for alle og enhver, løsrevet fra om en står overfor «pressen» - eller kringkasting/massemedia i mer moderne forstand - eller om en står overfor en hvilken som helst enkeltstående meningsbærer av det frie ord.

Det er i dag alminnelig rettslig anerkjent at ytringsfriheten må tåle å skulle være undergitt visse grenser, og som aktualiseres først og fremst når fremsettelse av ytringer kolliderer med det vern som den enkelte har i kraft av andre grunnleggende menneskerettigheter.

Grunnloven § 100 er blitt undergitt endringer siden den opprinnelige vedtakelse i 1814. Bestemmelsen inngår i dag i Grunnlovens del E som en av flere menneskerettigheter. Denne grunnlovsregel om ytringsfrihet skal fullt ut samforstås med rettstilstanden som følger av EMK artikkel 10.

Det mest åpenbare eksempel på at ytringsfriheten må tåle særskilte begrensninger er når de aktuelle ytringer vil kunne få som antatt konsekvens at enkeltmenneskers liv eller vitale helbred blir satt i spill. Det er imidlertid på det rene at inngrep i ytringsfriheten ikke er forbeholdt slike klassiske situasjoner om vern av menneskers rett til liv og grunnleggende frihet.

Selv om bruk av ærekrenkelser ikke lenger er straffbart etter vår någjeldende straffelov i Norge, samtidig som mortifikasjonsinstituttet forbundet med fremsettelse av ærekrenkende beskyldninger også er avskaffet i loven hvor slike beskyldninger tidligere kunne gjøres «døde og maktesløse», vil dette ikke sette noen definitiv stopper for adgangen til å bli hørt med krav om sensur av visse ærekrenkelser. Dette følger for så vidt av innarbeidet sedvanerett etter EMK, og som Norge er forpliktet til å etterleve.

Det er gjort et helt klart skille i vår Grunnlov mellom adgangen til å foreta forhåndssensur av upublisert materiale, og etterfølgende inngrep overfor materiale som allerede faktisk er tilgjengeliggjort eller formidlet overfor den adresserte interessegruppe eller allmenheten. Dette følger bl.a. av Ytringsfrihetskommisjonens betraktninger i anledning revisjonsarbeidet tilknyttet Grunnloven § 100, de påfølgende Stortingsdrøftelsene som ledet til den endelige utforming av Grunnloven, og vedtakelsen av Grunnlovens ord gjennom § 100 tredje ledd og § 100 fjerde ledd.

Grunnloven § 100 tredje ledd stiller strenge krav til eventuelle inngrep i fremsatte ytringer. Men adgangen til inngrep er enda mer innsnevret når man står overfor spørsmål om ren forhåndssensur ved inngrep i upublisert materiale, jf. Grunnloven § 100 fjerde ledd.

Et eksepsjonelt tilfelle fra norsk rettspraksis er «Brennpunktsaken», påberopt av TV 2 og nærmere omtalt av Schei i kommentarutgaven til tvisteloven slik TV 2 opplyser. I den saken hadde Oslo byfogdembete la til grunn, i lys av umiddelbar bevisførsel med muntlig vitneprov fra politiet, at en politiinformant ikke ville oppnå tilstrekkelig politibeskyttelse for vern mot alvorlige represalier i form av tap av liv eller grov legemsbeskadigelse fra det kriminelle miljø dersom vedkommendes identitet ble gjort kjent gjennom en planlagt TV-sending i NRKs brennpunktredaksjon. Byfogden nedla forføyningsforbud overfor NRK ved kringkastingssjefen mot fremføring av det upubliserede TV-programmet. NRK valgte å trosse rettens forføyningsforbud og sendte programmet 1 døgn etter den opprinnelige planlagte sendetid, og angrep dessuten forføyningsskjennelsen ved anke (den gang «kjæremål») til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten forkastet NRKs anken, men lagmannsrettens avgjørelse ble senere opphevet i Høyesterett. Etter fornyet ankebehandling

i lagmannsrett og Høyesterett, jf. kjennelse inntatt i Rt. 2007 side 404, ble byfogdens bevisoppfatning om inadekvat politibeskyttelse satt til side og forbudskjennelsen ansett som stridende mot NRKs ytringsfrihet. NRK ved kringkastingssjefen, som da var blitt satt under politietterforskning for å ha trosset byfogdens opprinnelige forbudskjennelse som var straffesanksjonert i daværende straffelov av 1902, fikk etter grundige overveielser sin sak henlagt av Riksadvokaten, mens politiinformanten (hvis identitet var gjort kjent gjennom NRKs publisering) avstod fra bruk av rettsmidler ved å forfølge saken overfor EMD. Avgjørelsen vitner om at det bare rent unntaksvis kan være rom for bruk av midlertidig forføyning gjennom forhåndssensur av upublisert materiale som ennå ikke måtte være kommet omverdenen til kunnskap, jf. også Grunnloven § 100 fjerde ledd.

Retten er usikker på om TV 2 mener man også i denne saken her står overfor «forhåndssensur» av fjernsynskanalen ettersom det bl.a. gjøres gjeldende: *«At artikkelen allerede er publisert og tilgjengelig, innebærer ikke at et krav om fjerning og forbud mot publisering ikke anses som forhåndskontroll etter Grunnloven § 100 fjerde ledd eller EMK artikkel 10»*. Til støtte for dette standpunkt har TV 2 vist til EMDs dom i saken mellom Sunday Times og Storbritannia (1987-13166), og ellers fremholdt at det i saker som dette er behov for å oppnå rettskraftig avgjørelse før det - så vidt skjønnes - skal kunne åpnes for inngrep som da blir å foreta etter den noe lempeligere regel som er knesatt i Grunnloven § 100 tredje ledd. Standpunktet opplevdes imidlertid nedtonet av TV 2 under prosedyren.

Retten deler ikke den forståelse av rettstilstanden om at man her står overfor krav om forhåndssensur i Grunnlovens forstand, og understreker at konsekvensene av en slik rettsoppfatning i prinsippet ville innebære at inngrep overfor enhver annen formidlet og tilgjengeliggjort ytring også måtte undergis det særnorske strenge regelregime om forhåndskontroll av upublisert materiale som følger av spesialregelen i Grunnloven § 100 fjerde ledd. Et slikt rettslig standpunkt oppfattes under enhver omstendighet å bryte med nyere EMD-praksis og ville dessuten være retts teknisk upraktikabel i forhold til det av TV 2 anførte «rettskraftskille». Det kan dessuten ikke sees at den påberopte eldre avgjørelse i EMD fra 1987 kan tas til inntekt for den spesifikke, påståtte rettsfortolkning som fjernsynskanalen synes å forfekte.

Retten legger til grunn at man her står overfor et tilfelle som er undergitt den ordinære regulering av ytringsinngrep; slik som oppstillet i Grunnloven § 100 tredje ledd og som følger rettspraksis som er staket opp av EMD.

Det er i årenes løp oppstått en mangslungen flora av ulikeartede eksempler på tillatte ytringsinngrep som er godtatt av EMD; med rikholdig rettspraksis forankret i rettighetskollisjoner med EMK artikkel 10 som altså presumeres å speile Grunnloven § 100. I flere av disse saker er det pressen som har måttet tåle inngrep. Også i Norge har man flere eksempler fra nyere rettspraksis som går ut på at bl.a. nettartikler er pålagt slettet eller redigert av domstolene grunnet ytringenes ærekrenkende innhold.

Dette er også gjennomført ved bruk av midlertidig forføyninger, når rettsvilkårene for dette er oppfylt. Det innbefatter saker om opplevet integritetskrenkelse fra bl.a. «kjendishold» i saker om krenkelse av privatlivets fred, selv om det naturlig nok skal mer til for å bli hørt med begjæring om midlertidig forføyning (med dets prosessuelle tilleggskrav til bl.a. sikringsgrunn og forholdsmessighet) enn det som kreves ved søksmål og dom.

Det er fortsatt «pressen», i ordets vide forstand, som gjerne oppfattes som fanebærer av det frie ord med rett til bruk av sin journalistiske kritiskrettede metodikk. Samtidig er pressen gjerne mektig og når gjerne frem til en større seer- og lytterskare gjennom sin formidling av bearbeidet nyhetsstoff og reportasjer enn det det mindre grupper eller enkeltindivider evner å målbære. I pakt med alminnelig rettsbevissthet bør det påhvile pressen et større bevissthetsansvar gjennom dens omsegripende saksformidling. Dette er bl.a. hensyntatt av pressen selv gjennom dets etiske regelverk i «Vær Varsom Plakaten», men som naturligvis ikke erstatter de rettsituasjoner hvor ytringsinngrep mot pressen anses forsvarlig og påkrevet ut i fra kryssende hovedregler i EMK.

Retten har ikke ytterligere behov for å gå nærmere inn på den alminnelige rettstilstand i ærekrenkelsessaker. Dette har sammenheng med de særvilkår som må være oppfylt for å kunne bli hørt med begjæring om midlertidig forføyning i sin alminnelighet, og som fremgår nedenfor i pkt. E.

C. Nærmere om FitLine-konseptet og TV 2s omtale av «sukker» og «CellReset».

Det hersker ingen tvil om at FitLine-produktene gjennomgående omtales som «sukker» og «sukkerpulver», både i fjernsynsepisoden sendt 2. november 2017 i TV 2s Helsekontrollen og i de to nettartiklene som i det vesentligste gjengir innholdet i TV-programmet. Det er få, om noen, spor i de omtvistede nettartiklene om at FitLine-produktene ikke bare inneholder sukker, men at produktene faktisk også inneholder vitaminer og mineraler som kroppen har alminnelig behov for å bli tilført gjennom daglig næringsinntak. I artiklene blir de virkende tilsetningsstoffer i form av vitaminer og mineraler, slik dette for øvrig klart og tydelig er angitt ved de enkelte varedeklarasjoner, ikke gitt nærmere omtale. Til gjengjelde har PM fått fremføre sin versjon om produktsammensetningen i egen nettartikkel.

Karakteristikken av FitLine-produktene som «sukkerstoff», slik de er fremstilt av TV 2, må undergis nærmere vurdering i kraft av den kontekst hvor betegnelsen sukkerstoff er benyttet i de to angrepne nettartiklene.

Gjennom forklaring mottatt fra professor Bjørn Skålhegg ved det medisinske fakultet i Oslo ble det presisert at det var all god grunn til å betegne de aktuelle produkter som sukkerstoff og sukkerpulver, slik det var gjort av TV 2 i fjernsynsprogrammet og i

nettartiklene. Han poengterte at produkter som for det vesentligste inneholder sukker/fructose, bør betegnes som sukkerstoff eller sukkerpulver, så lenge man stod overfor en tilsatt suktermengde som oversteg 50 % i forhold til stoffets øvrige tilsetningsstoffer. På spørsmål fra retten var imidlertid professor Skålhegg ikke i stand til å bedømme om den aktuelle suktermengde i FitLine-produktene utgjorde mer sukkervare enn det som strengt tatt var nødvendig og som utgjorde det minimum av sukker som må til for å «sukre pillen»; altså kamuflere den mer fremtredende usmak av vitamin- og mineralstoffene i FitLine-produktene. Saksøkernes egne vitner fra medisinsk miljø fremholdt for sin del at man hadde søkt å begrense sukker tilsetningen i FitLine-produktene så langt dette var mulig for i det hele tatt å kunne gjøre kostholdsproduktene konsumerbare..

Retten legger etter dette til grunn at sammensetningen av den aktuelle suktermengde i FitLine-produktene, sammen med produktenes øvrige virkestoffer av vitaminer og mineraler, er foretatt som en dyd av nødvendighet for i det hele tatt å kunne gjøre FitLine-produktene drikkbart og salgbart overfor forbrukerne.

Samlet suktermengde forbrukeren får i seg gjennom foreslått dagsbruk av FitLine-produktene utgjør etter det opplyste mindre enn 2,5 % av den samlede suktermengde WHO anser som maksimalt anbefalt sukkerinntak for det enkelte individ, sml. WHO's anbefaling om sukkerinntak for voksne og barn pr. 2015. Daglig bruk av FitLine-produktene - med dets angitte suktermengde i utblandet væske - er ubestridt opplyst å tilsvare den suktermengde man ellers får i seg ved inntak av et mindre glass helmelk.

FitLine-produktene vil muligens i en viss grad kunne være egnet til å stille noe av den umiddelbare sukkertrang som enkelte individ måtte oppleve, særlig ved bruk under en ellers streng diett som måtte bestå av lite sukkerstoff. Men bortsett fra den aktuelle suktermengde som er å finne i FitLine-produktene, er det ingen konkrete holdepunkter som underbygger at produktene inneholder andre virkestoffer enn nøyaktig det som fremgår av varedeklarasjonene; altså mer alminnelig vitaminer og mineraler som fullt ut er å gjenfinne i temmelig ordinære matvarer og som kroppen selv er i stand til å fange opp gjennom et ellers alminnelig sunt og naturlig kosthold.

I hvilken utstrekning enkeltpersoner måtte ha behov for denne type kostholdsupplement som FitLine har å by på, beror da i bunn og grunn på om vedkommende brukers individuelle kosthold er så smalspektret at han eller hun ikke i tilstrekkelig grad tar til seg de samme nødvendige vitaminer og mineraler som ellers følger av et mer alminnelig kosthold. Overfor en slik kundegruppe er FitLine-produktene egnet til å kompensere for mangelfullt næringsinntak av vitaminer og mineraler.

Det er av underordnet betydning for retten å skulle ta stilling til utsagn om et ikke-utblandet pulverstoff som inneholder mer enn 50 % sukker nødvendigvis bør omtales som et «sukkerstoff» når produktet i seg selv er ment - og egnet til - å skulle dekke brorparten

av kroppens behov for vitaminer og mineraler. Motsetningsvis burde det imidlertid påkalle den aller største oppmerksomhet å videreføre betegnelsen «sukkerstoff» om et annet produkt med tilsvarende stor sukkerandel, hvor den resterende andel utgjør en dose dødelig gift. Retten er av den klare formening at det er blitt tatt i bruk forholdsvis sterke suggestive virkemidler - gjennom så vel bildebruk som (om)tale - hvor det i TV 2s artikler tas sikte på å fremheve PMs FitLine-produkter som det reneste «sukkerstoff» eller «sukkerpulver» uten nytteverdi. Den repeterende fremstilling i nettartiklene om å være stilt overfor «sukkerstoff» fremstår i den gitte sammenheng som tendensiøs.

Det er videre fremholdt av saksøkerne - men bestridt av de saksøkte - at sammensetning av FitLine-produktene beror på en forholdsvis unik formel ettersom de sentrale virkestoffer lettere opptas i kroppen på mer spesifikt molekylnivå og på mer forutsigbart absorpsjonstidspunkt (satt opp mot bruken av sammenliknbare preparater eller alminnelig næringsrike matvarer). Hvorvidt FitLine-produktene fremmer slike egenskaper er imidlertid i liten grad gjort til gjenstand for bevisføring i retten, og temaet er av svært liten betydning for rettens avgjørelse som dreier seg om påståtte ærekrenkelses forbundet med «pyramide»-anklager.

Retten kan etter dette, i lys av innholdet i nettartiklene og vitneforklaringen, ikke se det annerledes enn at omtalen av FitLine-produktene som sukkerstoff eller sukkerpulver i beste fall representerer grovt misvisende karakteristikker og at dette sett i sammenheng med den øvrige kontekst tar sikte på å lede oppmerksomheten bort fra produktenes nytteverdi gjennom deres essensielle innhold av virkende vitaminer og mineraler. Det er disse næringsstoffer som FitLine-produktene utgir seg for å inneholde, sammen med den i varedeklarasjonen oppgitte mengde sukkervare.

Retten ser så nærmere på ankepunktet mot nettartiklene om at det angivelig finner sted «koplingsalg» av FitLine-produkter sammen med CellReset-dietten og betraktning om at dette konseptet foregis av PM å skulle ha helsebringende virkninger for brukere.

PM gjør gjeldende at FitLine-produktene, med dets virkestoffer av vitaminer og mineraler, blir markedsført i samsvar med forpakningenes varedeklarasjonene og ikke skal kunne la seg markedsføre sammen med noen andre produkter som kan inngå i konkurranse med PMs produktsortiment, og at det heller ikke er tillatt for selgerne å opptre i strid med PMs gitte internretningslinjer for markedsføring som forbyr reklameomtale om helsefremmende virkninger ved bruk av FitLine-produkter.

Retten har forstått det slik at CellReset, som ren kostholddiett, tilbys fullstendig vederlagsfritt av mange av PMs norske toppselgere under deres individuelle markedsføring av FitLine-produkter. Det er i retten avgitt forklaringer fra PM International om at dette ikke nødvendigvis er i strid med PMs interne compliance-program, men snarere beror på konkrete vurderinger av hvorledes PMs produkter samlet sett presenteres og markedsføres

overfor kundegrupper. Retten har i denne sammenheng festet seg ved at flere av de høyest rangerte norske selgere (teampartnerne) av FitLine-produktene gjennom YouTube-videoer og annet salgsfremmende materiale samtidig gir rosende omtale av CellReset, herunder at konseptet har ledet til ønsket vekttap og betydelig velvære. Denne fremviste reklame har i stor grad viderebefordret et budskap om å kunne oppnå livgivende energi som resultat.

Til dette bemerkes kort at enhver diett som realiserer daglig underskudd av kroppens kaloribehov vil munne ut i tap av kroppsmasse med vektnedgang til følge. Bruk av FitLine-produktene (med deres innhold av sukker, vitaminer og mineraler), i sambruk med en relativt streng næringsreducerende diett, vil på sikt måtte føre til «utarming» av kroppens egne energilagre fremfor å gi brukeren supplerende fysisk energi.

Den omstendighet at reklamerende toppselgere av FitLine-produkter velger å fremstå med budskap om at de er blitt mer «energiske» ved inntak av produktene og etterlevelse av CellReset-dietten, må i så fall tilskrives en rent psykisk følelse av overskudd og velvære som sikkert kan oppstå etter tap av uønsket kroppsfett. Oppnåelse av en slik individuell selvtilfredshet alene, kan vanskelig forsvare den type markedsrettet kampanje fra enkelte av de norske toppselgere hos PM om det å skulle bli mer energisk i gjøren og laden; slik reklamebudskapet er dokumentert for retten.

Partene er imidlertid uenige om slik reklame, som er skapt av noen av de best betalte teampartnerne i PM, de facto også er blitt akseptert underhånden av PM-konsernet. Retten har bare i begrenset grad mottatt bevis om disse kryssende påstander.

Retten konstaterer i hvert fall at PM International og PM Norge ikke i tilstrekkelig grad har foretatt avbøtende tiltak for i større grad å komme denne koplingsreklame av FitLine og Cellreset blant egne toppselgere til livs, til tross for at markedsføringen lefler med helsebringende virkninger. Unnfallenheten vil kunne skape grobunn for spekulasjoner om at PM-konsernet ser seg tjent med markedsføring ved bruk av dubiøs reklame fra toppselgerne om at bruken av FitLine-produktet i seg selv er egnet til å skape vekttap (hvilket er åpenbart uriktig), eller at inntak av FitLine-produkter sammen med etterlevelse av CellReset-dietten er egnet til å gi kroppen fysisk overskuddsenergi (hvilket også er åpenbart uriktig).

Det ville være å rette baker for smed om TV 2 skulle undergis kritikk for sin avslørende journalistikk knyttet til dekning av tvilsomme reklamekampanjer som PM-konsernet og deres fremste selgere til syvende og sist høster økonomiske frukter av. Retten bemerker samtidig at det ligger i PM Internationals makt å kunne sette positiv stopper for en slik tvilsom markedsføringslinje gjennom uttrykkelig avtaleregulering med deres toppselgere. TV 2 må med rette kunne sette kritisk søkelys og foreta nærmere gransking av denne type markedsføring som opptar mange menneskers hverdag.

Disse ovennevnte bakenforliggende forhold som i all hovedsak dreier seg om TV 2s omtale av FitLine-produkter som «sukkervare», og TV 2s betraktninger om ulikeartet bruk av «salgsfremmende tiltak», inngår i den nærmere kontekst hvorpå anførsler om «pyramide»-beskyldningene så skal vurderes.

D. Nærmere om de påstått ærekrenkende karakteristikk; «Pyramide»-begrepene.

Til tider er en pyramide kun en pyramide. Et triangelformet byggverk med dets gitte struktur; i bunnen stor og flat og på toppen tynn og spiss. Toppen av pyramiden er sikret takket være hvert enkelt lag av underliggende fundament som øker i flate desto lenger ned i pyramidestrukturen man kommer.

Pyramider gjenfinnes ikke bare som fysiske byggverk, men også - i mer overført betydning - som betegnelse på ulike pyramidable selskapskonstruksjoner. TV 2 mener i saken her med rette må kunne benytte betegnelsen «Pyramide» om den gjennomgående struktur i PM-konsernet; med PM International ragende på topp og de enkelte datterselskaper/landselskaper i det lavere nivå, for gradvis å nærme seg neste sjikt med toppselgere/teampartnere, og til slutt de nyrekrutterte kunder/selgere i det til enhver tid rådende grunnsjikt.

Det vil bero på et utpreget rettslig skjønn å skulle fastsette om bruk av karakteristikken «pyramidevirksomhet», med de tilsvarende anvendte pyramidebetegnelser, må anses som ærekrenkende overfor saksøkerne, satt opp i den aktuelle kontekst omtalt i pkt C. over, slik det hele fremkommer i de to nettartiklene.

Som nevnt mener retten det var tendensiøst av TV 2 å fremstille PMs FitLine-produkter som sukker/sukkerstoff, men som altså ligger utenfor rammen av forføyningstvisten og som av PM ikke forfølges som ærekrenkelse i saken her. Betegnelsene undergis dermed ikke noen nærmere rettslig karakteristikk av Oslo byfogdembete. På den annen side er det, som påvist, snarere fortjenestefullt av TV 2 å rette kritisk søkelys mot de salgsmetoder som åpenbart er tatt i bruk blant noen av de fremste toppselgerne av FitLine-produktene.

Ord og uttrykk som er i bruk i det norske språk vil i stor grad være verdiladede begreper. Utsagn og omtale kan også være egnet til å bli oppfattet forskjellig fra person til person, og fra en gruppe til en annen. Og selv om enkelte utsagn vil kunne undergis ensartet forståelse med sterk negativt gjenklang, er det ikke ensbetydende med at innholdet i slike utsagn virker støtende for alle eller flere. Selv om bruk av enkelte ord og uttrykk er av en slik karakter at det leder tanken i retning av man står overfor kriminell atferd, vil ordbruken i seg selv ikke alltid kunne anses som en ærekrenkelse etter norsk og utenlandsk rett.

Tilsvarende vil nødvendigvis ikke den som ytrer seg nedsettende om forhold som i liten grad kan assosieres med de rene straffbare handlinger, av den grunn går fri fra et mulig ærekrenkende erstatningsansvar såfremt utsagnet i sin natur er ment og egnet til å krenke.

Bruk av slike frimodige ytringer, det være seg å skulle «opptre skurkaktig», å være «profitør», gjøre seg næring som «nazi-frisør», eller omtale plassering av en konkret nasjons krigsfangeleir som det navngitt lands «egen krigskonsentrasjonsleir», er betegnelser som fortrinnsvis må vurderes situasjonsbetinget; i den gitte kontekst slike utsagn forekommer.

Saksøkerne mener TV 2 slår PM-konsernet i hartkorn med det å begå nærmere definert straffbar pyramidevirksomhet som bl.a. rammes av lotteriloven § 16.

Begrepet «pyramide» kan ikke sees å være undergitt noen uttrykkelig legaldefinisjon i lovgivningen, ei heller i lotteriloven § 16 som saksøkerne refererer til. Det kan anføres at pyramidebegrepet etter denne bestemmelse inngår som rettslig standard for å skape ide om de straffbare sider av «pyramidelignende omsetningssystem» slik dette er nærmere omtalt i lovbestemmelsen. Men det er like fullt først når de særskilte rettsvilkår etter lovbestemmelsen er oppfylt - slik saksøkerne innledningsvis har pekt på - at det foreligger straffbar overtredelse av lotterilovens forbud mot «pyramidespill og pyramidelignende omsetningssystem». Heller ikke Lotteritilsynet synes å sette ubetinget likhetstegn mellom pyramidevirksomhet og overtredelse av lotteriloven § 16.

Så langt er det vanskelig å finne god rettslig dekning for anførselen om at den som omtaler en selskapsstruktur som «pyramide» her til lands, dermed også beskylder virksomheten for å begå straffbare handlinger etter norsk straffelovgivning. De utenlandske rettsavgjørelser som saksøkerne har lagt ved saken her synes å gjelde tvistesaker anlagt av PM International mot deres konkurrenter i det nasjonale hjemmemarked. De aktuelle avgjørelser, som nok har hjemstavn i samme EU-direktiv som også Norge er bundet av gjennom den aktuelle bestemmelse i lotteriloven, er så vidt skjønnes tuftet på konkret overtredelse av vedkommende stats markedsføringslovgivning som regulerer grenser for tillatt atferd private markeds konkurrenter seg imellom. Avgjørelsene har etter rettens skjønn begrenset overføringsverdi i forhold til saksøkernes anførsel om beskyldning mot overtredelse av den offentligrettslige norske straffebestemmelse i lotteriloven.

Retten deler derfor ikke saksøkernes oppfatning om at «pyramide»-omtalene i de to nettartiklene representerer faktautsagn hvor ordbruken som sådan må anses som beskyldninger mot PM International og PM Norge om at en eller begge selskaper begår overtredelse av lotteriloven § 16.

Retten ser snarere på bruken av de påklagede «pyramide»-betegnelsene mer i retning av å være verdiutsagn som skaper gjenklang av negativ valør, og hvor den samlede omtale av en slik pyramidevirksomhet - alt ut i fra den situasjonsbetingede kontekst - eventuelt kan vurderes som ærekrenkende gjennom den helhetlige fremstilling i nettartiklene.

Etter det retten kan se er det ingen konkrete utsagn i verken fjernsynsprogrammet eller de to nettartiklene som i tilstrekkelig klare ordelag beskylder PM-selskapene for direkte å begå straffbare handlinger gjennom den næringsvirksomhet som utøves av konsernet, verken i form av brudd på lotteriloven eller overtredelse av annet straffesanksjonert regelverk. Det retten da må ta stilling til er om TV 2 på mer fordekt måte kan sies å insinuere at saksøkerne opererer på en kriminell løpebane, eller at begrepsbruken om «pyramidevirksomhet» er en så belastende karakteristikk i seg selv, at betraktningene ut i fra sin beskaffenhet må anses som ærekrenkende.

Retten finner å måtte legge betydelig vekt på den kontekstuelle sammenheng som fremgår av i pkt. C over, der det er lagt til grunn at PM-selskapene med mer eller mindre åpne øyner avfinner seg med at deres toppselgere i de underliggende salgssjikt tar i bruk tvilsomme markedsføringstiltak som ledd i salgsfremmende aktiviteter og som kommer hele nettverket til gode. Det trekkes den foreløpige slutning at omtalen av PM International og PM Norge som «pyramide» - med dets ulike «pyramide»betegnelser - i den gitte sammenheng verken er anklager mot saksøkerne om at PM-konsernet begår straffbare handlinger eller at bruksbetegnelsen i den gitte sammenheng fremstår som så vidt ærekrenkende at det gir grunnlag for inngrep. Se nærmere under i pkt. E.

E. Rettens oppsummerende vurderinger i forføyningssaken her.

I norsk sivilprosess er partene i utgangspunktet utrustet med fri rådighet og disponerer selv over anleggelse av tvistesakens gjenstand, og rammene for den. Samtidig skal retten av eget tiltak påse at tvingende prosessregler overholdes, og for øvrig utøve prosessuell veiledning overfor partene når det måtte være på sin plass.

Det hører til sjeldenheter at en anlagt hastesak i Norge om midlertidig forføyning undergis stillstand og forsinkes med nærmere to måneder grunnet en gjensidig ordning tvistesakens parter i mellom; særlig når en slik innretning står i kontrast til retten gitte henstilling i brevet 23. november 2017 der partene ble meddelt at rettsforhandlingene burde vært slutført før utløpet av 2017, med klar henvisning til særvilkåret om at det må forefinnes en aktuell sikringsgrunn før en saksøker kan bli hørt med et forføyningskrav.

Det er tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b) som er påberopt av saksøkerne som utgjør den påståtte sikringsgrunn i saken her. Bestemmelsen er gitt slik utforming:

Midlertidig forføyning kan besluttes:

b) når det finnes nødvendig for å få en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe....

Rettstilstanden beskrevet i en kjennelse inntatt i Rt. 1995 side 396, som er avsagt av Høyesteretts kjæremålsutvalg (eller «ankeutvalg» som det heter etter innføring av den nye tvisteloven av 2005), antas fortsatt å representere gjeldende rettstilstand. Utvalgets avgjørelse viser at reglene om midlertidig sikring ikke ubetinget skal komme til anvendelse selv om saksøker har sannsynliggjort at krav og arrestgrunn isolert sett er til stede, og at den aktuelle «kan»-regel (i § 34-1 første ledd) rent unntaksvis bør lede til at begjæringen ikke tas til følge på mer diskresjonært grunnlag. Det legges etter dette til grunn at retten bare sjelden bør trekke veksler på dette kan-skjønnet i § 34-1 første ledd ved å avslå en begjæring ettersom mange av de samme hensyn inngår i den senere vurdering av om det foreligger tilstrekkelig sikringsgrunn etter bestemmelsens bokstav b), og for så vidt den senere forholdsmessighetsvurdering som skal foretas etter tvisteloven § 34-1 annet ledd der det står:

Midlertidig forføyning kan ikke besluttes dersom den skade eller ulempe som saksøkte blir påført står i åpenbart misforhold til den interesse saksøkeren har i at forføyning blir besluttet.

Dersom alle de ovennevnte rettsvilkår foreligger, kan retten fastsette et nærmere bestemt forføyningssinngrep i samsvar med tvisteloven § 34-3 første og annet ledd med de forholdsregler som retten finner påkrevet.

Oslo byfogdembete har i denne forføyningssaken vurdert om begjæringen burde avslås med henvisning til bruk av kan-skjønnet i tvisteloven § 34-1 første ledd; og dermed overlate til saksøkerne å eventuelt forfølge sitt angivelige hovedkrav gjennom ordinært søksmål for tingretten. Dette har dels sammenheng med den lange stilstandstid som her er medgått fra begjæringen innkom retten i november 2017 og hvor de to nettartiklene som ble publisert for nesten fire måneder siden nå må antas å ha fått et mer festnet grep i interessentgruppers bevissthet. I tillegg har det under bevisførselen oppstått visse «rettslige spenninger» ved eventuelt å skulle sensurere de to nettartiklene alene, mens det jo nettopp var fjernsynsprogrammet som igangsatte hele ærekrenkelsesprosessen. TV-programmet blir som nevnt fortsatt søkbart og nedlastbart gjennom TV 2 Sumo; og som saksøkerne har valgt å holde utenfor krav om forføyningssinngrep. Når så PM International og PM Norge helt bevisst også unntar fra inngrepspåstanden TV 2s fremsatte betraktninger om at

FitLine-produktene egentlig er det rene «sukkerstoff», fremstår det etter retten oppfatning som ubalansert å skulle vurdere nærmere om TV 2 og de øvrige saksøkte skal utsettes for sensurinngrep av de to nettartiklene alene på bakgrunn av en etter rettens skjønn lite treffende oppfatning om at innholdet i pyramidebetegnelse er klart ærekrenkende.

I forlengelsen av denne betraktning er det ikke sannsynliggjort av saksøkerne at det her foreligger tilstrekkelig sikringsgrunn som måtte være egnet til å «avverge en vesentlig skade eller ulempe», sml. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b). Det bemerkes å være uavklart om et forføyningssinngrep nå i nevneverdig grad vil kunne avbøte fremtidig økonomisk tap etter det voldsomme omsetningsfall som oppstod i kjølvannet av kringkastingen av fjernsynsprogrammet i begynnelsen av november 2017. Det vil også være usikkert om fortatt omsetningssvikt eventuelt må tilskrives innholdet i det tilgjengelige fjernsynsprogrammet som her ikke kreves fjernet. Når man som her står overfor en bransjenæring som fortrinnsvis opererer med solid økonomisk inntjening for øyet, vil det ikke være unaturlig å se for seg at PM-konsernet i denne sak må antas å være tilstrekkelig beskyttet gjennom etterfølgende erstatningssøksmål mot TV 2 eller flere.

Det er etter dette ikke viktig for retten å måtte konkludere med om begjæringen ikke tas til følge med henvisning til bruk av unntaksregelen i «kan»-skjønnen i tvisteloven § 34-1 første ledd, eller manglende sikringsgrunn etter samme grunnbestemmelse litra b). Det fattes den slutning at begjæringen ikke tas til følge, og uten at retten da har lagt utslagsgivende vekt på partenes kryssende oppfatninger om pyramide-betegnelse i de to nettartikler er rettsstridig eller ei.

Hver partsside har lagt ned påstand om å bli tilkjent saksomkostninger. Retten kan ikke finne vektige grunner for å fravike lovens hovedregel om å tilkjenne saksomkostninger til de saksøkte som her har vunnet frem i tvistesaken, jf. tvisteloven § 32-10 sammenholdt med § 20-2 første ledd. Retten godtar det oppgitte samlede krav som utgjør kr 367.962, medregnet utlegg.

Retten forstår det slik at den samlede omkostningsbelastning er blitt allokert saksøkte nr. 1, TV 2 AS, hvor det heller ikke er beregnet merverdiavgift ettersom fjernsynskanalen driver næring med avgiftsplikt og kan føre merverdiavgiften til fradrag i sitt avgiftsregnskap. Retten foretar dermed ingen omkostningssplitt etter tvisteloven § 20-6, ei heller i slutningens pkt. 2.

Saksavgjørelse er blitt noe forsinket grunnet flere kolliderende gjøremål.

SLUTNING

1. Begjæring 20. november 2017 om midlertidig forføyning fremsatt av PM International AG og Professional Marketing International Norge AS mot TV 2 AS, Olav T. Sandnes, Marte Spurkland og Anders Myhren tas ikke til følge.
2. PM International AG og Professional Marketing International Norge AS betaler in solidum sakskostnader til TV 2 AS med kr 367.962 innen to uker etter forkynnelse av denne kjennelse.

Retten hevet

Terje Reinholt Johansen

Kjennelsen kan ankes til Borgarting lagmannsrett innen en måned etter at den er forkynt.

Ankende part må betale ankegebyr stort kr 6.780.

Det vises for øvrig til vedlagte Rettledning om anke i sivile saker.